

Valtion tutkimuslaitosten ja yliopistollisten sairaaloiden julkaisutiedonkeruu (esiselvitys)

- Esiselvitys
- Toimeksianto
- OKM:n julkaisutiedonkeruun nykytilanne
- Esiselvityksen ohjausryhmä
- Esiselvityksen toteuttamis- ja aikataulusuunnitelma
- Kysely
- Yhteystiedot

Esiselvitys

Esiselvitysraportti 27.3.2014

Toimeksianto

Opetus- ja kulttuuriministeriö on käynnistänyt esiselvityksen valtion tutkimuslaitosten ja yliopistollisten sairaaloiden julkaisutiedonkeruusta. Ministeriö on antanut esiselvityksen CSC:n toteutettavaksi. Ministeriön tarkoituksena on aloittaa esiselvityksen tulosten perusteella keskustelut asianomaisten ministeriöiden kanssa yhteistoiminnan kehittämiseksi julkaisutiedonkeruussa korkeakoulujen sekä tutkimuslaitosten ja yliopistollisten sairaaloiden välillä.

Opetus- ja kulttuuriministeriö kerää yhtenäisin luokituksin ja menettelytavoin tiedot yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen julkaisuista. Julkaisutietojen kerääminen on tärkeää, koska niiden avulla voidaan lisätä tutkimusorganisaatioiden, tutkimusryhmien ja yksittäisten tutkijoiden työn näkyvyyttä. Julkaisutiedoilla voidaan myös mitata tutkimusorganisaatioiden toiminnan tuloksellisuutta: tutkimuksen määrää ja sen kehitystä, sen jakautumista tieteenaloille sekä tutkimustyön luonteen (akateeminen, ei-akateeminen) mukaan.

Korkeakoulujen, valtion tutkimuslaitosten ja yliopistollisten sairaaloiden julkaisuja koskevan tiedonkeruuyhteistyön tiivistämisestä olisi ilmeisiä etuja kaikille osapuolille. Tärkein etu olisi liki kattavan kokonaiskuvan saaminen suomalaisesta tutkimuksesta. Yhtenäisin menettelytavoin ja luokituksin suoritettu tiedonkeruu avulla pystyttäisiin nykyistä paremmin tunnistamaan tutkimusorganisaatioiden kotimainen yhteistyö eri tieteenaloilla. Tutkimuslaitosten ja yliopistollisten sairaaloiden julkaisut olisi mahdollista saada opetus- ja kulttuuriministeriön ylläpitämien *Juuli*-julkaisutietoportaalien ja *Vipunen*-tilastopalvelun piiriin. *Juuli* lisää tutkijoiden kansallista ja kansainvälistä näkyvyyttä, *Vipunen* taas luo uusia joustavia mahdollisuuksia tarkastella numeerisen tiedon valossa tutkimustoiminnan eri ulottuvuuksia. Yhteinen julkaisutiedonkeruu liittäisi tutkimuslaitokset ja yliopistolliset sairaalat nykyistä tiiviimmin tutkimuksen laatua mittaavaan Tieteellisten seurain valtuuskunnan ylläpitämään *Julkaisufoorumi*-järjestelmään.

Opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksianto perustuu tietohallintolakiin (10.6.2011/20110634), valtiovarainministeriön sen perusteella antamiin ohjeisiin (VM/1531/00.01.02.03/2012) ja valtioneuvoston 5.9.2013 periaatepäätökseen valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistukseksi.

Tietohallintolaki edellyttää, että julkisen hallinnon viranomaisten on tietojärjestelmien yhteentoimivuuden mahdollistamiseksi ja varmistamiseksi suunniteltava ja kuvattava kokonaisarkkitehtuurinsa ja noudatettava siinä julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuuria. Julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurin rakenteeseen kuuluvat kohdealueet ja kunkin kohdealueen yhteinen arkkitehtuuri. Kohdealueet ovat suuria toiminnallisia kokonaisuuksia, joiden yhteisiä osia alueella toimivat organisaatiot yhdessä suunnittelevat kohdealueen vastuutahon koordinoimana. Kohdealueet ovat lähtökohtaisesti organisaatorajat ylittäviä yhteisen toiminnan alueita. Kohdealueen suunnittelutyötä koordinoivina vastuutahoina toimivat ministeriöt. Valtiovarainministeriö on edellä mainitulla kirjeellään määritellyt kohdealueet ja niistä vastaavat ministeriöt. Koulutus, tiede ja kulttuuri -kohdealueen vastuuministeriö on opetus- ja kulttuuriministeriö. Yksi sen osa-alueita on opetus ja tutkimus.

Päättyessään valtion tutkimuslaitosten ja tutkimusrahoituksen kokonaisuudistuksen periaatteista valtioneuvosto päätti myös korkeakoulujen ja tutkimuslaitosten yhteistyön syventämisen monivuotisen kehittämisprosessin käynnistämisestä. Opetus- ja kulttuuriministeriö koordinoi kehittämisprosessia ja pyrkii ennen toimenpiteiden käynnistämistä kartoittamaan yhteistyön ja työnjaon nykytilaa esimerkein ja tilastotiedoin. Esiselvitys palvelee näin korkeakoululaitoksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön lisäksi myös tutkimuslaitoksia, niitä ohjaavia ministeriöitä, yliopistollisia keskussairaaloita ja kuntatoimijoita toiminnan strategisessa suunnittelussa ja arvioinnissa.

OKM:n julkaisutiedonkeruun nykytilanne

OKM kerää vuosittain julkaisutietoja yliopistoilta ja ammattikorkeakouluilta. Korkeakoulut ylläpitävät omia julkaisutietojärjestelmiään ja raportoivat tiedot omista julkaisuistaan OKM:lle. OKM:n tiedonkeruukäsikirjassa on määritelty kerättävät tiedot ja luokitukset. Tiedonkeruun teknisestä toteutuksesta vastaa CSC. Suunnitteilla on tiedonkeruun automatisointi siten, että jatkossa julkaisutiedot siirrettäisiin automaattisesti esim. päivittäin suoraan korkeakoulujen omista järjestelmistä korkeakoulujen valtakunnalliseen tietovarantoon.

OKM hyödyntää julkaisutietoja paitsi korkeakoulujen perusrahoituksen kriteerinä, myös tutkimustoiminnan seurantaindikaattoreina. Kerättävien tietojen avulla myös tarjotaan muille kiinnostuneille tahoille näkymä korkeakouluissa tehtävään tutkimukseen. Korkeakoulujen raporttoimien

julkaisujen viitetiedot julkaistaan **JUULI-portaalissa**, jossa kuka tahansa voi selata tietoja ja niistä voi tehdä hakuja. Lisäksi opetushallinnon tilastopalvelu **Vipunen** sisältää tilastotietoa korkeakoulujen raportoimista julkaisuista sekä muusta tutkimustoiminnasta.

Nykyinen OKM:n tiedonkeruu kattaa vain korkeakoulujen tuottamat julkaisut. Merkittävä osa tieteellisistä julkaisuista Suomessa kuitenkin tuotetaan valtion tutkimuslaitoksissa ja yliopistollisissa sairaaloissa ja toisaalta huomattava osa korkeakoulujen raportoimista julkaisuista on tehty yhteistyössä näiden organisaatioiden kanssa. Useimmat tutkimuslaitokset ja yliopistolliset sairaalat keräävät julkaisujen tietoja jo omiin tarkoituksiinsa, mutta näiden organisaatioiden panos julkaisutoiminnassa ei näy kansallisen tason tilastoissa. Kattavamman kokonaiskuvan aikaansaaminen Suomessa tehtävästä tutkimuksesta edellyttäisi julkaisutiedonkeruun laajentamista sekä yhteistoiminnan kehittämistä julkaisutiedonkeruussa korkeakoulujen sekä tutkimuslaitosten ja yliopistollisten sairaaloiden välillä.

Esiselvityksen ohjausryhmä

- Olli Poropudas, OKM, puheenjohtaja
- Jukka Haapamäki, OKM
- Jyrki Ilva, Kansalliskirjasto
- Ari Lindqvist, HUS
- Jukka Lindeman, THL
- Antti Mäki, CSC
- Anssi Neuvonen, VTT
- Hanna-Mari Puuska, CSC, sihteeri
- Janne Pölönen, TSV
- Tuija Raaska, CSC
- Jarmo Saarikko, Metla
- Sirpa Thessler, Lynet

Ohjausryhmän materiaalit

Esiselvityksen toteuttamis- ja aikataulusuunnitelma

OKM on antanut CSC:lle toimeksi toteuttaa esiselvityksen suomalaisten valtion tutkimuslaitosten ja yliopistollisten sairaaloiden julkaisutiedonkeruusta. Esiselvityksen tavoitteena on kartoittaa näiden organisaatioiden julkaisutiedonkeruun nykytilannetta ja kehittämissuunnitelmia sekä mahdollista kiinnostusta ja valmiuksia kansallisen tason yhteistoimintaan. Esiselvityksen tulee olla valmis 31.3.2014 mennessä. Esiselvityksen vastuuhenkilö CSC:llä on Hanna-Mari Puuska (hanna-mari.puuska(at)csc.fi). Lisäksi ryhmään kuuluvat CSC:ltä Olli Eskola, Antti Mäki, Tuija Raaska.

Valtion tutkimuslaitosten ja yliopistollisten sairaaloiden julkaisutiedonkeruun nykytilannetta sekä kehittämissuunnitelmia selvitetään niille lähetettävällä **web-kyselyllä**. Kyselyllä kartoitetaan mm. mitä tietoja organisaatiot tällä hetkellä julkaisuistaan keräävät sekä minkälaisia tietojenkeruuprosesseja ja järjestelmäratkaisuja niillä on käytössä. Lisäksi selvitetään mahdollisia tulevaisuuden suunnitelmia julkaisutiedonkeruussa ja siihen liittyvissä järjestelmähankinnoissa. Tarkoitus on selvittää myös tutkimuslaitosten ja yliopistollisten sairaaloiden kiinnostusta ja valmiuksia raportoida julkaisutietojaan kansalliselle tasolle. Kyselyn pohjalta tehdään toimenpide-ehdotukset. Esiselvitykselle nimetään ohjausryhmä, joka kokoontuu kaksi kertaa sekä tarvittaessa kommentoi esiselvitystä sen edetessä. Toimenpide-ehdotuksia esitellään ja keskustelutetaan laajemmin tutkimuslaitoksille ja yliopistollisille sairaaloille 25.3.2014 järjestettävässä seminaarissa.

Tammikuu	Vkot 3-4	CSC:ssä tarkennetaan esiselvityksen tavoitteita ja hahmotellaan kyselyä
2014	Vkolla 6	Ohjausryhmän kokouksessa sovitaan esiselvityksen tavoitteista, sisällöstä ja kyselyn toteuttamisesta
Helmikuu	Vkot 7-9	Kysely lähetetään tutkimuslaitoksille ja yliopistollisille sairaaloille 11.2.2013
2014		Vastaukset kyselyyn 5.3.2013 mennessä
Maaliskuu	Vkot 10-11	CSC tekee koosteen kyselyn vastauksista ja hahmottelee toimenpide-ehdotukset
2014	Vkolla 11	Ohjausryhmän kokouksessa 14.3.2014 sovitaan toimenpide-ehdotuksista
	Vkot 12-13	CSC viimeistelee esiselvityksen
	Vkolla 13	OKM järjestää seminaarin tutkimuslaitoksille ja yliopistollisille sairaaloille 25.3.2014

Kysely

Osana hanketta valtion tutkimuslaitosten ja yliopistollisten sairaaloiden julkaisutiedonkeruun nykytilannetta sekä kehittämissuunnitelmia selvitetään **web-kyselyllä**: <https://www.webpolsurveys.com/S/44ADF31840545B29.par>

Kyselyyn toivotaan vastauksia mahdollisimman kattavasti kaikista valtion tutkimuslaitoksista sekä yliopistollisista sairaaloista. Tieto kyselystä on lähetetty sähköpostitse 12.2.2014 valtion tutkimuslaitosten kirjaamoihin sekä yliopistollisten sairaaloiden johtajaylilääkäreille. Lisäksi viesti on lähetetty tiedoksi tutkimuslaitosten tietopalveluiden tai kirjastojen yhteyshenkilöille. Kustakin organisaatiosta toivotaan yhtä vastausta.

Vastausaikaa kyselyyn on 5.3.2014 asti. Kyselyn tuloksia esitellään OKM:n järjestämässä seminaarissa 25.3.2014.

Yhteystiedot

Lisätietoa opetus- ja kulttuuriministeriön toimeksiannosta: opetusneuvos Olli Poropudas, opetus- ja kulttuuriministeriö [olli.poropudas\(at\)minedu.fi](mailto:olli.poropudas(at)minedu.fi).

Lisätietoa esiselvityksen toteuttamisesta ja kyselystä: koordinaattori Hanna-Mari Puuska, CSC - Tieteen tietotekniikan keskus Oy, [hanna-mari.puuska\(at\)csc.fi](mailto:hanna-mari.puuska(at)csc.fi)